

«ГЕОГРАФІЯ НАСЕЛЕННЯ З ОСНОВАМИ ДЕМОГРАФІЇ»

1. *Назва дисципліни* – «Географія населення з основами демографії»
2. *Лектор* – кандидат географічних наук, доцент Сегіда Катерина Юріївна
3. *Статус* – за вибором студентів
4. *Курс* – 3, семестр – 5
5. *Кількість* – кредитів – 3; академічних годин – 108 (лекції – 32, практичні заняття – 32, самостійна робота – 44).

6. *Опис курсу*: **Предметом** вивчення навчальної дисципліни є теоретичні та методичні основи географії населення та демографії для розуміння причин та наслідків територіальної диференціації окремих демографічних процесів та проблем, починаючи від глобальних проблем перенаселення і супутніх проблем, закінчуючи проблемами депопуляції національного, регіонального та локального масштабів. Програма навчальної дисципліни складається з **таких розділів**: 1. Демографічна складова географії населення, 2. Географічна складова географії населення. **Метою викладання навчальної дисципліни** є формування у студентів теоретичних знань про основи демографії і географії населення, практичних знань про демографічну інформацію та способи її обробки; практичних навичок розрахунку демографічних коефіцієнтів та їх аналізу, сформуванню уявлення про просторові та часові особливості демографічних процесів в світі та Україні, їх причини та наслідки. **Основними завданнями** вивчення дисципліни є:

вивчити теоретичні та методологічні засади географії населення та демографії;

проаналізувати концепції, що існують в геодемографії;

визначити методичний інструментарій географії населення задля обробки і аналізу демографічних даних, прогнозування демографічного розвитку;

показати роль природного середовища в розміщенні населення та вплив на геодемографічні процеси;

вивчити регіональні та часові особливості демографічних процесів у світі;

визначити ключові демографічні проблеми України, їх причини та територіальні особливості.

7. *Форми та методи навчання* – лекційні та практичні заняття, самостійна робота студентів відповідно до програми курсу.

8. *Форми організації контролю знань, система оцінювання* – поточне і підсумкове тестування, проведення контрольних робіт.

9. *Навчально-методичне забезпечення*:

1. Немець Л. М., Сегіда К. Ю. Географія населення: українсько-російсько-англійський словник термінів та понять: навчальний посібник – Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2011. – 144 с.

2. Сегіда Е. Ю. География населения с основами демографии: учебное пособие для самостоятельной работы студентов, обучающихся по направлению

підготовки «Географія», по спеціальності «Економічна та соціальна географія». – Харків, 2013. – 80 с.

3. Сегіда К. Ю. Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни «Географія населення з основами демографії» (для студентів-географів 3 курсу спеціальності «Економічна та соціальна географія»). – Видання друге. Доповнене. – Харків, 2014. – 20 с.

4. Сегіда Е. Ю. Географія населення с основами демографії: учебно-методическое пособие. – Харків, 2014. – 154 с.

5. Сегіда К. Ю., Барило И. Н. Методические рекомендации и задания к практическим занятиям по дисциплине «География населения с основами демографии» для студентов-географов по специальности «Экономическая и социальная география». – Харків, 2015. – 48 с.

10. Мова викладання – українська

11. Список рекомендованої літератури:

Базова література:

1. Бреев Б. Д., Подвижность населения и трудовых ресурсов. – М.: Статистика, 1977. – 176 с. 19.

2. Валентей Д. И., Кваша А. Я. Основы демографии. – М. Мысль, 1989. – 287 с. 21.

3. Джаман В. О. Регіональні системи розселення: демографічні аспекти. – Чернівці, Рута, 2003. – 392 с.

4. Етнографія України: навчальний посібник для студ. ВНЗ / За ред. С.А. Макарука. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Львів.: Світ, 2004, - 520с.

5. Етнонаціональні процеси в Україні: історія та сучасність. - К. Гол. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2001. – 424 с.

6. Крисаленко В.С. Динаміка населення: Популяційні, етнічні та глобальні виміри: Монографія. – К.: - НІСД, - 2005. 368 с.

7. Курс демографії / Под ред. А. Я. Боярского. – М.: Финансы и статистика, 1985. – 391 с.

8. Малтус Т. Р. Дослідження закону народонаселення. / Пер. З англ. В. Шовкун. – К.: Основи, 1998. – 535 с.

9. Основы теории народонаселения: Учеб. Пособие для экон. Спец. Вузов / Д. И. Валентей, В. И. Козлов, Н. В. Панкратьева и др.; Под ред. Д. И. Валентея. – 2-е изд., перераб. И доп. – М.: Высш. Шк., 1986. – 376 с.

10. Покшишевский В. В. Население и география. Теоретические очерки. М., Мысль, 1978. 315 с.

11. Прибиткова І. М. Основи демографії: Посібник для студентів гуманітарних і суспільних факультетів вищих навчальних закладів / - К.: АртЕк, 1995. – 256 с.

12. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: Навчальний посібник. - Одеса: Астропринт, 2005. – 632 с.

13. Шаблій О. І. Математичні методи в економічній географії. - Львів: Вища школа, 1984. – 135 с.

Допоміжна література:

1. Безпала О.В. Вплив демографічного фактора на формування ринку праці столичного суспільно-географічного району // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Регіон 2007 стратегія оптимального розвитку» (17-18 квітня 2007 року, м. Харків) / Гол. ред.. колегії В.С. Бакіров. - РВВ Харківського національного університету ім.. В.Н. Каразіна, Харків 2007. С. 155-158.
2. Голиков А. П., Черваньов І. Г., Трофимов А. М. Математичні методи в географії. – Харків: вид-во при Харківському університеті. 1986. – 143 с.
3. Грицевич В.С. Математико-географічні основи менеджменту демографічною ситуацією регіону // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Регіон 2007 стратегія оптимального розвитку» (17-18 квітня 2007 року, м. Харків) / Гол. ред.. колегії В.С. Бакіров. - РВВ Харківського національного університету ім.. В.Н. Каразіна, Харків 2007. С. 28-31.
4. Гудзеляк І. Географія населення: Навчальний посібник / І. Гудзеляк. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 232 с.
5. Демографический энциклопедический словарь / Под ред. Вален-тей Д. И. – М.: Советская энциклопедия, 1985. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://geography.su/demogr>
6. Демография и статистика населения: Учебник для вузов / Коллект. автор.: И. И. Елисеева, Э. К. Васильева, М. А. Клупт, О. Н. Никифоров. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 687 с.
7. Джаман В. О. Демогеографія: Навчальний посібник / В. О. Джаман, В. П. Круль, Г. Я. Чернюх. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. – Чернівці: «Рута», 2002. – 159 с.
8. Заставецька О. В. Географія населення України: Навчальний посібник / О. В. Заставецька, Б. І. Заставецький, Д. В. Ткач. – Тернопіль. – 2003. – 149 с.
9. Людський розвиток регіонів України: методика оцінки та сучасний стан. / Монографія підг. авт. колективом у складі: Ліванова Е. М., Власенко Н. С., Власюк О. С., та ін. – К.: СПД Савчина. 2002. – 119с.
10. Немець Л. М., Сегіда К. Ю., Немець К. А. Демографічний розвиток Харківського регіону: монографія / Л. М. Немець, К. Ю Сегіда, К. А. Немець. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 200 с.
11. Павlachик Л.В. Регіональні чинники сприяння зайнятості населення. // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Регіон 2007 стратегія оптимального розвитку» (17-18 квітня 2007 року, м. Харків) / Гол. ред.. колегії В.С. Бакіров. - РВВ Харківського національного університету ім.. В.Н. Каразіна, Харків 2007. С. 133-135.
12. Пальян З. О. Демографічна статистика: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / З. О. Пальян. – К.: КНЕУ, 2003. –

13. Пилипенко І. О. Методики суспільно-географічних досліджень (на матеріалах Херсонської області): Навчальний посібник / І. О. Пилипенко, Д. С. Мальчикова. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2007. – 112 с.

14. Пилипенко І.О. Використання теорії графів для виявлення просторових закономірностей процесів формування населення Херсонської області. // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Регіон 2007 стратегія оптимального розвитку» (17-18 квітня 2007 року, м. Харків) / Гол. ред.. колегії В.С. Бакіров. - РВВ Харківського національного університету ім.. В.Н. Каразіна, Харків 2007. С. 138-141.

15. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики / О. Г. Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2005. – 632 с.

16. Шаблій О. І. Математичні методи в економічній географії. – Львів: Вища школа, 1984. – 135 с.

17. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії: Підручник / О. І. Шаблій – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 444.

18. Яворська В. В. Геодемографічні процеси і геодемографічні райони Українського Причорномор'я: Методологічні і методичні проблеми: Монографія / В. В. Яворська. – Одеса: Астропринт, 2007. – 208 с.

Інформаційні ресурси:

1. Борисов С. Демографія
<http://sbiblio.com/biblio/archive/demografija/07.aspx>
2. Демографічний енциклопедичний словник
<http://nation.geoman.ru/demogr/>
3. Інститут демографічних досліджень <http://www.demographia.ru>
4. Капица С. Очерк теории роста человечества
<http://malchish.org/lib/philosof/Kapitza/Kapitza.htm> С Капица.Очеркт
5. Головне управління статистики в Харківській області
<http://uprstat.kharkov.ukrtel.net>
6. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Світова статистика <http://www.worldometers.info/ru>
8. Статистичні дані за країнами світу <http://iformatsiya.ru/tab1/459-statisticheskie-dannye-stran-mira-za-2010-god.html>